

SOCIOLINGÜÍSTICA I PRAGMÀTICA

Sessió a càrrec d'Helena Calsamiglia i Amparo Tuson

Nota: la ponència presentada per les autores en aquesta sessió ha estat redactada en forma d'article, que publiquem en aquest mateix número: a ell remetem els lectors.

DISCUSSIÓ

El debat que segueix la presentació es desenvolupa recollint molts dels diversos aspectes apuntats, algun dels quals ja havia portat al diàleg durant l'exposició mateix. Així, per començar s'emfasitzen les diferències entre els textos orals i els escrits, i consegüentment les distintes formes d'anàlisi requerides. Com a mostra principal de contrast, en els textos orals, clarament multidimensionals, trobem el fenomen de l'entonació, per una banda, i el de la gestualitat, per una altra. Aquesta última adquireix unes funcions fonamentals en moltes interaccions quotidianes, en les quals pot fer canviar de manera radical la interpretació dels elements verbals.

Al marge d'aquest tema, es comenta que el fort impuls actual de la pragmàtica implica al mateix temps una revitalització de la retòrica clàssica, per exemple en la mesura que força idees aparentment noves es poden descobrir o rastrejar en els seus textos.

Es manifesta la necessitat de distingir diferents tipus de converses i, alhora, diferents tipus de grups, en els quals funcionen normes diverses en la interacció dels seus components.

Pel que fa a l'anomenada *sociolingüística correlacional*, s'argumenta que no sembla que encaixi exactament dins el vessant *microsociolingüístic* ni dins el *macrosociolingüístic*, per bé que, en últim terme, si ens atenim a la distinció, és associable amb el primer. Aquest tema acaba conduint a nombrosos comentaris sobre la metodologia i les tècniques d'obtenció de dades (bàsicament els enregistraments), i s'apunta el cas dels futurs judicis amb jurats com un bon camp d'estudi sobre el fenomen de la persuasió.

La pragmàtica ha rebut algunes crítiques perquè a vegades s'ha considerat excessivament empírica, però en d'altres ocasions, especialment en relació a la teoria dels actes de parla, les objeccions han nascut amb el signe invers, és a dir, a causa de la poca fonamentació empírica. El seu estat actual, de tota manera, és lògic que recolzi en aquest empirisme si tenim en compte l'escassa tradició d'estudis de què parteix, almenys comparada amb la d'altres corrents més clàssics de la lingüística. Cal, per tant, inevitablement, una tasca de recollida de dades i de confecció de corpus, i una delimitació i anàlisi més precisa i més completa de les nombroses àrees d'estudi (re)descobertes (els actes de parla, la cortesia, la gestualitat associada amb la parla, els torns de parla i en general els mecanismes i l'estructura de la conversa, etc.).

La pragmàtica pot tenir un paper bàsic en l'estudi dels factors d'incomprensió originats en els diferents marcs de referència culturals en què se situen els interlocutors, des dels contextos de la comunicació interètnica, internacional o intercultural, fins als d'interlocutors socialment o professionalment diversos (interaccions metge-pacient, professor-estudiant, etc.). En molts casos, sobretot en situacions rellevants pel que fa a la diversitat apuntada, s'obre un camí d'anàlisi i solució tant de conflictes socials com de malentesos o problemes comunicatius més particulars (interpersonals), i això permet a la pragmàtica de transcendir, des de la llengua, a la vida social, tot relacionant-les i estudiant-les conjuntament.